

PRZEWODNIK PO PRZEDMIOCIE

I. KARTA PRZEDMIOTU:

*Doktryny estetyczne i literackie doby staropolskiej
I rok studiów, studia magisterskie, semestr II*

CEL PRZEDMIOTU

1. Wprowadzenie pojęć, kategorii oraz idei związanych z teoriami literackimi i estetycznymi epok dawnych
2. Ukazanie ciągłości i nieciągłości charakteryzujących średniowieczną i wczesnonowożytną refleksję nad praktyką twórczą
3. Przedstawienie przemian głównych nurtów i paradygmatów estetycznych na przykładzie wybranych dzieł oraz dyskusji towarzyszących ich recepcji.

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1. Znajomość podstawowych terminów literackich, genologicznych i retorycznych.
2. Podstawowa wiedza z zakresu historii literatury polskiej i powszechnej – średniowieczne, renesans, barok.
3. Gotowość aktywnego poszerzania wiedzy.

EFEKTY KSZTAŁCENIA

	Student:
K_W17	zna periodyzację literatury; zna najważniejsze nurty, prądy i zjawiska w literaturze
K_W18	zna świat idei, estetyki i pojęć kultury europejskiej od antyku po czasy wczesnonowożytne (główne nurty, konwencje i prądy filozoficzne epok)
K_W21	rozumie przyczyny i przebieg zmian historycznoliterackich
K_W23	posiada wiedzę o podstawowych składnikach struktury dzieła literackiego, gatunkach i rodzajach literackich, ich pochodzeniu, przemianach w obrębie tradycji literackiej i znaczeniu estetycznym; rozumie wagę i funkcje poszczególnych elementów dzieła literackiego i ich nacechowanie genologiczne
K_U02	ma kompetencje do odbioru różnych przekazów kulturowych
K_U11	potrafi operować wiedzą w odniesieniu do konkretnych dzieł literackich
K_U12	potrafi wskazać odpowiedniki zjawisk literatury powszechnej różnych epok w literaturze polskiej
K_U13	potrafi zobrazować przemiany wybranych nurtów artystycznych oraz ich ciągłość
K_U14	ma umiejętności analityczno-interpretacyjne, tj. (na podstawie tekstów teoretycznych) potrafi dokonać analiz dawnych i współczesnych tekstów literackich (lirycznych, prozatorskich i dramatycznych); potrafi sformułować problematykę badawczą w odniesieniu do poszczególnych zagadnień oraz stosować wiedzę z zakresu poetyki w analizie literackiej; potrafi przywołać właściwe konteksty i wykorzystywać je w interpretacji utworów
K_K01	kompetencje do sprawnego i poprawnego wnioskowania oraz rzetelnego uzasadniania

	argumentowania
K_K02	ma uznanie dla kulturalnej i społecznej wagi studiowanego przedmiotu
K_K05	rozumie potrzebę ustawicznego uczenia się i podnoszenia kompetencji zawodowych
TREŚCI PROGRAMOWE	
<i>forma zajęć – wykład (W)</i>	Liczba godzin
W1. Wprowadzenie najważniejszych zagadnień w estetyce i teoriach literackich od średniowiecza do końca XVII wieku : poezja a filozofia, poezja a prawda, poezja a teologia, alegoria w poezji, natura oddziaływania estetycznego, naśladowanie literackie, pojęcia <i>mimesis</i> i <i>ifictio</i> , <i>imitare</i> , <i>creare</i> i <i>ingere</i> ; spory wokół naśladowania starożytnych, poezja a malarstwo, paragon sztuk, sztuka a natura, sztuka a reguły i natchnienie, sztuka a moralność, sztuka w służbie perswazji, hierarchizacja gatunków literackich, estetyka klasyczna, klasyczna doktryna literacka, złota zasada stosowności, prawdopodobieństwo, « poezja doskonała », imperatyw zadziwiania.	2
W2-3. Poezja a filozofia, teologia, prawda i poznanie. Poezja i scholastyka. Alegoreza i alegoria. Antyczne dziedzictwo wykładu literatury w szkołach średniowiecznych. Wartość poetów pogańskich.	4
W4-5. Renesansowe apologie poezji. Poezja jako sztuka święta. Natchnienie : reaktywacja. Zmiany w pojmowaniu alegorii. Mistrzynie natura i mistrzowie starożytni. Problem <i>mimesis</i> . Poezja a malarstwo. Rywalizacja sztuk. Imitacja jako warunek doskonałości. Reguły sztuki.	4
W6. Poezja i <i>humanitas</i> . Polsko-lacińska poezja wczesnego renesansu.	2
W7. Poetica nescio quid blandum spirans vs. Necessitas clavos trabales et cuneos manu gestans athena, czyli Poeta odnajduje źródło energii. <i>Ingenium</i> i <i>iudicium</i> na przykładzie dzieła Jana Kochanowskiego.	2
W8. Imitacja i <i>humanitas</i> . Erazm z Rotterdamu i problemy cyцерonianizmu.	2
W9-10. Sztuka i Sobór Trydencki. Dziedzictwo klasyczne i inicjatywy reformy katolickiej. Awangarda jezuicka. Sztuka i perswazja religijna. Sztuka a imperatyw poruszania i zadziwiania. Drugie życie św. Marii Magdaleny.	4
W11. Teorie konceptu	2
W12-13. Spór o nowy kształt eposu. Wokół Tassa i Ariosta. Koncepcje poezji doskonałej. J.C. Scaliger i M.K. Sarbiewski. Dlaczego epos jest poezją doskonałą. Polskie wzorce epickie. Kształtowanie się koncepcji ojczystego <i>heroicum</i> .	4
W14-15. Rozwój doktryny klasycznej. Domknięcie doktryny. Zmiany w hierarchizacji gatunków. Kardynał Richelieu jako patron Akademii Francuskiej. Sztuka jako dydaktyka. Zaostrzenie sporu między starożytnikami a nowożytnikami.	4
Suma godzin	30
NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE	
1. Tekst pisany	
2. Tablica	
3. Komputer	
4. Rzutnik multimedialny	
SPOSOBY OCENY	
Egzamin ustny z zagadnień przedstawianych na wykładzie	
OBCIĄŻENIE PRACĄ STUDENTA	
Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe z nauczycielem	30

Przygotowanie się do zajęć i egzaminu	45
Konsultacje z prowadzącym (dobrowolne)	15
SUMA	90
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS DLA PRZEDMIOTU	3

LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA

Teksty źródłowe:

- Konrad z Hirschau, *Dialog o autorach*, [w:] M. Brożek, *Źródła do średniowiecznej teorii wykładu literatury*, Warszawa 1989.
- Erazm z Rotterdamu, *Ciceronianus, czyli o najlepszym rodzaju wymowy*, [w:] idem, *Rozmowy (Wybór)*, przeł. i oprac. M. Cytowska, Warszawa 1969.
- *Poetyka okresu renesansu. Antologia*, wybór, wstęp i oprac. E. Sarnowska-Temeriusz, Wrocław 1982.
- M. K. Sarbiewski, *O poezji doskonałej, czyli Wergiliusz i Homer (De perfecta poesi, sive Vergilius et Homerus)*, przeł. M. Plezia, oprac. S. Skimina, Wrocław 1954.
- *Teoretycy, pisarze i artyści o sztuce 1500 – 1600*, wybrał i opracował J. Białostocki, Warszawa 1985.
- *Teoretycy, historiografowie i artyści o sztuce 1600 – 1700*, wybrał i opracował J. Białostocki, Warszawa 1994.

Opracowania:

- J. Abramowska, *Alegoreza jako problem przekładu*, [w:] eadem, *Powtórzenia i wybory. Studia z tematyki i poetyki historycznej*, Poznań 1995;
- J. Abramowska, *Alegoreza i alegoria w dawnej kulturze literackiej*, [w:] *Powtórzenia i wybory. Studia z tematyki i poetyki historycznej*, Poznań 1995;
- R. Brandwajn, *Corneille i jego „Cyd”*: *Szkice literackie i materiały*, Warszawa 1968.
- M. Brożek, *Źródła do średniowiecznej teorii wykładu literatury*, Warszawa 1989; E. R. Curtius, *Literatura europejska i łacińskie średniowiecze*, Kraków 2009;
- *Estetyka – poetyka – literatura*, red. T. Michałowska, Wrocław 1973.
- A. Fulińska, *Naśladowanie i twórczość. Renesansowe teorie imitacji, emulacji i przekładu*, Wrocław 2000;
- D. Gostyńska, *Retoryka iluzji. Koncept w poezji barokowej*, Warszawa 1991.
- T. Michałowska, *Poetyka i poezja. Studia i szkice staropolskie*, Warszawa 1982.
- B. Niebelska-Rajca, *„Enargeia” i „energia” w teoriach literackich renesansu i baroku*, Warszawa 2012;
- B. Otwinowska, *Imitacja. Zarys problematyki i ewolucja pojęcia*, [w:] *Problemy literatury Staropolskiej*, seria II, pod red. J. Pelca, Wrocław 1973;
- E. Sarnowska-Temeriusz, *Zarys dziejów poetyki (od starożytności do końca XVII w.)*, Warszawa 1985.
- J. Shearman, *Manierizm*, przeł. M. Skibiniewska, Warszawa 1970.
- W. Tatarkiewicz, *Dzieje sześciu pojęć*, Warszawa 1976.
- W. Tatarkiewicz, *Historia estetyki*, t. 1-3, Warszawa 1985.
- P. van Tieghem, *Główne doktryny literackie we Francji*, przeł. M. Wodzyńska, E. Maszewska, Warszawa 1971.
- *Źródła wiedzy teoretycznoliterackiej w dawnej Polsce. Średniowiecze – renesans – barok*, oprac. M. Cytowska, T. Michałowska, Warszawa 1999.

PROWADZĄCY PRZEDMIOT (IMIE, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)

dr Agnieszka Czechowicz, czechow@kul.lublin.pl

II. FORMY OCENY – SZCZEGÓŁY

	Na ocenę 2	Na ocenę 3	Na ocenę 4	Na ocenę 5
Efekt kształcenia Wiedza	Brak (w stopniu dostatecznym) wiedzy na temat najważniejszych zagadnień w estetyce i teoriach literackich od średniowiecza do końca XVII wieku, ich ciągłości i zmienności, terminologii z nimi związanej oraz chronologii istotnych dla nich wydarzeń kulturowych ; brak dostatecznej wiedzy na temat najważniejszych twórców i teoretyków współtworzących dawny dyskurs estetyczny, brak dostatecznej wiedzy na temat ich koncepcji oraz reprezentatywnych dzieł	Podstawowa wiedza na temat najważniejszych zagadnień w estetyce i teoriach literackich od średniowiecza do końca XVII wieku ich ciągłości i zmienności, terminologii z nimi związanej oraz chronologii istotnych dla nich wydarzeń kulturowych; podstawowa wiedza na temat najważniejszych twórców i teoretyków współtworzących dawny dyskurs estetyczny ich koncepcji oraz reprezentatywnych dzieł	Zdolność wykazania się uporządkowaną wiedzą na temat najważniejszych zagadnień w estetyce i teoriach literackich od średniowiecza do końca XVII wieku, ich ciągłości i zmienności, terminologii z nimi związanej oraz chronologii istotnych dla nich wydarzeń kulturowych; uporządkowana wiedza na temat najważniejszych twórców i teoretyków współtworzących dawny dyskurs estetyczny, znajomość reprezentowanych przez nich koncepcji oraz przynajmniej tytułów ich najważniejszych dzieł	Zdolność wykazania się uporządkowaną i ugruntowaną wiedzą na temat najważniejszych zagadnień w estetyce i teoriach literackich od średniowiecza do końca XVII wieku, ich ciągłości i zmienności, terminologii z nimi związanej oraz chronologii istotnych dla nich wydarzeń kulturowych; ugruntowana wiedza na temat twórców i teoretyków współtworzących dawny dyskurs estetyczny, znajomość reprezentowanych przez nich koncepcji oraz przynajmniej tytułów ich najważniejszych dzieł
Efekt kształcenia Umiejętności	Brak dostatecznej umiejętności scharakteryzowania najważniejszych założeń głównych koncepcji i doktryn literackich i estetycznych w kulturze średniowiecznej i wczesnonowożytnej brak dostatecznej umiejętności identyfikacji najważniejszych jakości estetycznych dzieła artystycznego; brak dostatecznej umiejętności wskazania	Dostateczna umiejętność scharakteryzowania najważniejszych założeń głównych koncepcji i doktryn literackich i estetycznych w kulturze średniowiecznej i wczesnonowożytnej dostateczna umiejętność identyfikacji najważniejszych jakości estetycznych dzieła artystycznego; dostateczna umiejętność wskazania	Wykazanie się zdolnością sporządzenia uporządkowanego rejestru najważniejszych problemów i założeń głównych koncepcji i doktryn literackich i estetycznych w kulturze epok dawnych oraz umiejętność ich scharakteryzowania; umiejętność identyfikacji najważniejszych jakości estetycznych dzieła artystycznego w kontekście	Wykazanie się sprawnością i swobodą w sporządzeniu uporządkowanego rejestru problemów i założeń głównych koncepcji i doktryn literackich i estetycznych w kulturze epok dawnych oraz biegłością w ich charakteryzowaniu; umiejętność identyfikacji najważniejszych jakości estetycznych dzieła artystycznego w kontekście refleksji

	najważniejszych problemów w refleksji teoretycznoliterackiej i estetycznej dawnych wieków; brak dostatecznej umiejętności wskazania relacji między dawną estetyką, teorią poezji a refleksją filozoficzną epok dawnych	najważniejszych problemów w refleksji teoretycznoliterackiej i estetycznej dawnych wieków; dostateczna umiejętność wskazania relacji między dawną estetyką, teorią poezji a refleksją filozoficzną epok dawnych; umiejętność wskazania dzieł i twórców reprezentujących najważniejsze nurty w dziedzinie sztuki i literatury epok dawnych	refleksji teoretycznych; dobra umiejętność wskazania relacji między dawną estetyką, teorią poezji a refleksją filozoficzną i przemianami kulturowymi epok dawnych; umiejętność wskazania dzieł sztuki i twórców reprezentujących najważniejsze nurty w sztuce i literaturze epok dawnych;	teoretycznych i filozoficznych; dobra umiejętność wskazania relacji między dawną estetyką, teorią poezji a refleksją filozoficzną i przemianami kulturowymi epok dawnych; biegłość identyfikacji dzieł sztuki i twórców reprezentujących najważniejsze nurty w sztuce i literaturze epok dawnych; umiejętność rozpoznania punktów wspólnych i rozbieżności w procesie rozwoju najważniejszych doktryn; umiejętność omówienia wybranego nurtu refleksji literackiej bądź artystycznej na przykładzie wskazanego przez prowadzącego dzieła
Efekt kształcenia Kompetencje	Brak umiejętności korzystania ze zdobytej wiedzy w interpretacji twórczości artystycznej, refleksji teoretycznej i przemian kulturowych; brak rozumienia znaczenia zdobywanej wiedzy ze względu na własne kompetencje jako uczestnika życia kulturalnego	Podstawowa umiejętność korzystania ze zdobytej wiedzy w interpretacji twórczości artystycznej, refleksji teoretycznej i przemian kulturowych; elementarne rozumienie znaczenia zdobywanej wiedzy ze względu na własne kompetencje jako uczestnika życia kulturalnego	Umiejętność korzystania ze zdobytej wiedzy w interpretacji twórczości artystycznej, refleksji teoretycznej i przemian kulturowych; świadomość znaczenia zdobywanej wiedzy ze względu na własne kompetencje jako uczestnika i współtwórcy życia kulturalnego	Umiejętność i gotowość do korzystania ze zdobytej wiedzy w interpretacji twórczości artystycznej, refleksji teoretycznej i przemian kulturowych; świadomość znaczenia zdobywanej wiedzy ze względu na własne kompetencje jako uczestnika i współtwórcy życia kulturalnego w poczuciu

				odpowiedzialności za jego jakość
III. Inne przydatne informacje o przedmiocie				